

ФІНАНСИ

УДК 338.45:622.6

*Квач Я.П., доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту,
директор Одеського інституту фінансів
Українського державного університету
фінансів та міжнародної торгівлі*

КОНТРОЛІНГ ЯК ЕЛЕМЕНТ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ ЕНЕРГЕТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ

***Анотація.** Фінансово-енергетичний баланс у розвитку економіки є актуальною проблемою для усіх без винятку країн світу. Архітектура елементів балансу має приєднуватися через посилення акценту на власних паливно-енергетичних ресурсах для підвищення рівня енергетичної безпеки. Застосування контролінгу бізнес-процесів надає можливість перспективного використання власних фінансових ресурсів в їх ефективності формування інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності підприємств.*

Впровадження контролінгу на підприємстві та ефективне використання рішень прийнятих за його допомогою у всіх підрозділах підприємства є досить актуальною проблемою.

Контролінг забезпечує необхідною інформацією керівництво підприємства для прийняття управлінських рішень шляхом інтеграції процесів збору, обробки, підготовки, аналізу та інтерпретації інформації; надає інформацію для керування трудовими і фінансовими ресурсами; забезпечує виживання підприємства на рівнях стратегічного і аналітичного управління та є основним елементом фінансової безпеки.

***Ключові слова:** контролінг, паливно-енергетичний комплекс, підприємства ПЕК, фінансові ресурси, енергетична безпека, фінансова безпека.*

Постановка проблеми. Стабільний та незалежний розвиток економіки України у світовому господарчому просторі можливий тільки за умови ефективної енергетичної складової у собівартості кінцевого продукту підприємства. Забезпечити економічну безпеку стабільного розвитку підприємств неможливо без забезпечення енергетичними ресурсами. Відтак, забезпечення енергетичної безпеки є стратегічною лінією у державній політиці країн, а процеси, які відбуваються на світовому енергетичному ринку, ще раз засвідчують актуальність даної проблеми у світі та Україні зокрема.

Суттєвою проблемою є контролінг фінансових ресурсів на рівні акціонерних енергійних компаній, головною задачею яких є збільшення вартості капіталу, незважаючи на коливання вартості грошей у часі та впливу інфляційних процесів на їх конкурентоспроможність, що прямо впливає на фінансову безпеку розвитку підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В Україні дослідженням проблем контролінгу фінансової безпеки підприємств ПЕК та пошуком їх вирішення займається цілий ряд учених. Зокрема, Корінев В.Л. [8] дослідив сутність сучасних проблем контролінгу на підприємстві, проаналізував особливості та можливості впровадження контролінгу маркетингової

діяльності, а також розробив методичний підхід до впровадження системи контролінгу маркетингу на підприємстві. Рубанов М.М. [15] виявив передумови застосування контролінгу в забезпеченні економічної безпеки підприємства. Черкез А.В. [21] займався проблемами впровадження контролінгу на вітчизняних підприємствах. Сухарева А.А. та Петренко С.Н. [17] дослідили на основі трансформованої фінансово-економічної інформації синтезовані елементи обліку, аналізу та контролю. Попова О.Ю. [14] виділила проблему, яка пов'язана із недосконалістю системи правління, зокрема у частині недостатньо якісного планування, неповного інформаційного забезпечення, низької ефективності виконання контрольних функцій, що унеможливорює подальше регулювання господарських процесів у напрямку забезпечення зростання загальних підсумків господарської діяльності, що вимагає вдосконалення управлінських процедур на основі впровадження контролінгових інструментів, що набувають поширення у зарубіжних практиках менеджменту. Данилочкін С.В. та Ананькіна О.А. [1] висвітлили загальні положення концепції. Приток А.Г., Оленев Н.І. і Кармінський А.М. розглянули методичні та практичні основи розбудови контролінгу на підприємстві. Дягтярева О.А. [6] систематизувала вплив теоретичних і практичних аспектів на організацію фінансово-матеріальних ресурсів підприємств. Панков В.А., Єлецьких С.Я. і Михайленко Н.М. [13] розкрили зміст контролінгу як новітньої управлінської концепції ефективності.

Вагомий внесок у вивчення проблем контролінгу управління фінансовими ресурсами зробили: Майєр Е. [11], Хан Д. [20], які виступають засновниками концепції контролінгу. Браун М.Г., Каплан Р.С. [7], Нівен П.Р. [12], Фрідаг Х. [19] розвинули інструменти контролінгу – особливо збалансованої системи показників. Дайле А. [5] вважав, що контролінг являє собою концепцію управління підприємством, спрямовану на з'ясування всіх шансів й ризиків в діяльності підприємства.

В Україні дуже мало монографічних та навчально-методичних праць, в яких би контролінг безпосередньо розглядався як елемент фінансової безпеки підприємств енергетичного комплексу. За результатами пошуку в електронній бібліотеці НБУ ім. В.І. Вернадського, контролінг як елемент фінансової безпеки підприємств енергетичного комплексу не розглядався.

Однак, слід зауважити, що вивчення проблем контролінгу бізнес-процесів в енергетичних підприємствах носить фрагментарний характер. Як результат, на даний час, слабо розроблений механізм впливу контролінгу на управління енергетичним сектором у сфері споживання енергії, а тому є необхідність у напрацюванні практичних рекомендацій в управлінні енергетичним господарством.

Метою статті є дослідження впливу контролінгу фінансових ресурсів на економічну безпеку розвитку підприємств у сучасних умовах. Основне завдання полягає у визначенні основних організаційно-управлінських проблем, що виникають при розгляді завдань щодо розвитку підприємств, виконанні та пошуку шляхів їх усунення, шляхів їх вирішення та впливу на економічну безпеку.

Виклад основного матеріалу. Розвиток підприємств ПЕК залежить від заданих альтернатив розвинення, які у сучасних умовах важко оцінити за допомогою методів аналізу та балансування грошових потоків. У таких ситуаціях на перший план висувається контролінг бізнес-процесу, який базується на системі управління бюджетування та оцінювання проектів і варіантів розвитку.

Одним із важливих напрямів роботи на підприємстві є управління фінансовою безпекою підприємства, як умова забезпечення його антикризового стану. Застосування контролінгу може допомогти вчасно і правильно оцінити стан підприємства та швидко знайти оптимальне управлінське рішення щодо ефективного використання фінансових ресурсів.

Концепція та визначення контролінгу постійно еволюціонує. Не існує однозначного трактування цього поняття. Однак, усі вчені згодні в одному, що “контроль” є нерівнозначним поняттям “контролінгу”. Якщо контроль є діяльність, в процесі якої здійснюється перевірка всіх сторін діяльності підприємства, облік та аналіз з метою відстеження виконання прийнятих рішень та планів, то контролінг – попереджувальний контроль, який може відкоригувати дії, чи змінити їх хід. І.В. Стефанюк виділяє такі повторювальні трактування контролінгу

[16]: діяльність із забезпечення ефективного управління; управління процесом одержання прибутку; діяльність із інформаційного забезпечення управління; механізм саморегулювання діяльності; механізм координації системи управління; контроль, що охоплює всі сторони діяльності; управлінський облік; коментуюча функція менеджменту; діяльність, спрямована на оцінку всіх сторін господарювання; обліково-аналітична система.

На наш погляд, контролінг – це, по-перше, система управління, координації, аналізу та підтримки усіх процесів, що відбуваються на підприємстві з метою забезпечення досягнення цілей підприємства, в тому числі його життєдіяльності та маневреності в обставинах, що постійно змінюються (внутрішніх та зовнішніх), а, по-друге, – це механізм саморегулювання та координації.

Існує думка, що термін “контролінг” необхідно застосовувати до всієї системи управління підприємством, а отже, й до блоку забезпечення фінансової безпеки також [10, с. 186]. На цю обставину вказує Бланк І.О., який вважає, що контролінг фінансової безпеки – один із блоків контролінгу на підприємстві [3, с. 24].

В роботі Шкарпета С.М. визначено сутність контролінгу фінансової безпеки підприємства як “самоорганізованої системи, яка забезпечує інтеграцію, організацію і координацію всіх фаз управління фінансовою безпекою підприємства”, що характеризує його як систему управління. Існує два концептуальні підходи до семантики і морфологічного його трактування, а саме: статичний (безпека як стан) і діяльнісний (безпека як діяльність) [18].

В сучасних наукових дослідженнях саме останній підхід закладено в основу сучасного наукового та прикладного уявлення про концепцію безпеки в усіх варіантах її прояву. Саме це поняття також розглядають у двох аспектах: у філософському та прагматично-прикладному. У філософському аспекті воно виступає як філософія стану, парадигма діяльності, сфера існування, філософське прагнення, цілісність і гармонія, а в прагматично-прикладному як відсутність ризику, загроз та небезпек; властивість об'єкта, стан захищеності; відповідність певним критеріям і параметрам; комплекс заходів, або комплексна дія; синергія динаміки певних заходів і впливів, функція об'єкта; детермінант стану, ідентифікатор галузі.

Визначимо фінансову безпеку підприємства як, по перше, філософію існування самого підприємства, інформаційне підґрунтя та дії по забезпеченню необхідного чи бажаного фінансового стану, а по друге, – сукупність інструментів та дій, які можна ідентифікувати, виміряти та оцінити для управління, координації фінансового стану підприємства. На наш погляд, необхідність підприємств забезпечувати свою життєдіяльність, фінансову маневреність та пристосовуваність в обставинах, які постійно змінюються, вимагає більш детального вивчення категорії контролінгу.

Відомі визначення контролінгу відображають його як систему, яка будується на основі зворотного зв'язку в контурі управління життєдіяльністю підприємства та здатна забезпечити підтримку гармонічних взаємовідносин суб'єкта господарювання у діловому оточенні; протистояння можливим загрозам з використанням інструментів і засобів самовиживання та саморегулювання [10, с. 187].

Система саморегулювання управління будь-якого суб'єкта господарювання шляхом синтезу елементів обліку, аналізу, планування й контролю покликана забезпечувати на постійній основі і з мінімальними затратами трудових, матеріальних та фінансових ресурсів досягнення оперативних і стратегічних цілей суб'єкта господарювання.

Вважаємо, що контролінг фінансової безпеки повинен виконувати такі функції: інформаційну, яка полягає в своєчасному та повному забезпеченні керівництва та персоналу організації потрібною інформацією для управління та роботи; аналітичну – аналіз фактичних відхилень показників від планових, пошук причин їх відхилення, аналіз даних про зовнішнє середовище; моделюючу – створення альтернативних планів, пошук оптимального шляху досягнення поставлених цілей; констатуючу – оцінка ступеня виконання плану, моніторинг виконання плану; регулюючу – діяльність, в процесі якої, в разі необхідності, змінюються планові показники з метою пристосування підприємства до змінених умов.

На даний час у вітчизняній літературі вже з'явилось нове поняття – контролінг бізнес-

процесів, що являє собою технології системного управління сукупністю взаємопов'язаних і взаємообумовлених дій (кроків), які перетворюють входи підприємства у виходи [6]. Ми гадаємо, що більш точне визначення перекладу processcontrolling є процесний контролінг, тобто контролінг, який використовує процесний підхід при реалізації своїх завдань та функцій до бізнес-процесів на підприємстві. Що стосується бізнес-процесів, то контролінг, виходячи з його визначення, використовується практично в усіх сферах діяльності підприємства. Отже, можна стверджувати, що він і управляє бізнес-процесами на підприємстві, тому, на наш погляд, формулювання “контролінг бізнес-процесів” є одним із визначень контролінгу, його характеристикою.

Організація контролінгу та аналізу можливих фінансових ускладнень вимагає визначення показників, застосування яких дозволяє одержати інформацію про те, що за певних умов ситуація може різко погіршитися.

Відзначимо, що контролінг необхідно застосовувати до всієї системи управління підприємством, у тому числі і до блоку бюджетування грошових потоків. Головною метою управління фірмою в сучасній економіці є максимізування доходу власників капіталу або мінімізування середньої вартості капіталу, яка безпосередньо впливає з критерію ефективного управління організацією. Використовуючи системний підхід, складемо модель системи контролінгу фінансової безпеки (рис.1).

Рис. 1. Модель системи контролінгу фінансової безпеки [10, с. 188].

Все це разом характеризує комплексний підхід до розуміння фінансового стану компанії. Безумовно, ризик неминучий, однак усебічне вивчення питань забезпечення економічної безпеки підприємств дозволить розробити і вибрати варіант формування раціональної структури капіталу.

Якщо на підприємствах ПЕК буде працювати модель фінансового контролінгу, то буде і вплив балансування фінансових ресурсів на енергетичну безпеку розвитку підприємств.

Енергетична безпека є невід'ємною складовою економічної і національної безпеки, запорукою існування й розвитку держави. У сучасному глобальному розумінні гарантування енергетичної безпеки – це задоволення потреби поточного й перспективного замовлення одержувачів усіх видів палива, енергії та енергоресурсів. Вплив негативних природних, техногенних, управлінських, соціально-економічних, внутрішньо- чи зовнішньополітичних

факторів на забезпечення енергетичними ресурсами економіки і соціальної сфери країни є прямою загрозою енергетичній, а відтак і національній безпеці держави [1].

Досягти енергетичної безпеки підприємства без побудови самостійної системи управління фінансовими ресурсами практично неможливо. Першочерговим завданням фінансового контролінгу є утримання ліквідності та платоспроможності підприємства, які можливо виконати за умови фінансового планування з поточним аналізом фінансової стійкості.

Висновки. Аналізуючи реальний стан енергетичного сектора економіки у сучасних надзвичайних викликах воєнного часу та змін ситуації на ринку енергоносіїв необхідно терміново перебудувати взаємозв'язки між багатьма ланками економічного розвитку України, оскільки цілі галузі виробництва, а особливо нафтохімічної промисловості, найближчим часом збанкрутують, а ті, що виживуть, не будуть ефективними у наповненні державного бюджету. Тому необхідно порівняти фактичні показники з плановими і вирахувати відхилення для створення нової програми економічного розвитку країни, в основі якої розглядати ліквідність підприємств через призму фінансового контролінгу.

Список використаної літератури

1. Ананькина Е. А. Контроллинг как инструмент управления предприятием: учеб.пособ. /Е.А. Ананькина, С.В. Данилочкин, Н.Г. Данилочкина; под ред. Н.Г. Данилочкиной. – М.: Юнити, 2002. – 279 с.
2. Беззуб І. Енергетика – складова національної безпеки України /І. Беззуб //Економічна діяльність: нові орієнтири і ризики. Інформаційно-аналітичний бюлетень на базі оперативних матеріалів. Додаток до журналу «Україна: події, факти, коментарі» № 3-4 (березень–квітень). – К.: Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського, 2014. – С. 3–11.
3. Бланк І.О. Управление финансовой безопасностью предприятия / І. О. Бланк. – К.: Эльга, Ника-Центр, 2004. – 784 с.
4. Головкова Л.С. Анализ отклонений в деятельности предприятий на основе концепции контроллинга /Л.С. Головкова //Економіка: проблеми теорії і практики. – 2002. – Вип. 129. – С. 21–33.
5. Дайле А. Практика контролінгу: Пер. з нім. /Під ред. М.Л. Кукашевича, Е.Н. Тихоненкової – М.: Фінанси і статистика, 2001. – 336с. – Пер.вид. Deyhle A. Controiler – Praxis – Management Service.
6. Дегтярева О.А. Контролінг в організації виробництва та управління підприємством / Під.ред. Новікова В.М. – Одеса: вид-во ТЕС. – 2000. – 112 с.
7. Каплан Роберт С., Нортон Дейвид П. Организация, ориентированная на стратегию: пер. с англ. – М.: ЗАО «Олимп–Бизнес», 2003. – 416 с.
8. Корінев В.Л. Контролінг у системі управління маркетингом на підприємстві // В.Л. Корінев // Економіка та підприємництво. – 2013. – №3/72. – С. 113–116.
9. Климнюк В. Еволюція контролінгу, його місце та роль в економіці підприємства // Економіка підприємств. – 2004. – №1 – С. 49.
10. Квач Я.П. Механізми регулювання інноваційно-інвестиційного розвитку паливно-енергетичного комплексу: Монографія /Я.П. Квач // УДУФМТ. – Одеса: «ВМВ», 2013. – 346 с.
11. Майер Э. Контроллинг как система мышления и управления. Пер. с нем. – М.: Финансы и статистика, 1993. – 76 с.
12. Нивен П.Р. Сбалансированная система показателей – шаг за шагом. Максимальное повышение эффективности и закрепление полученных результатов / П.Р.Нивен. – М.: Бизнес-Букс, 2004. – 328 с.
13. Панков В.А., Слецьких С.Я., Михайленко Н.М. Контролінг і бюджетування фінансово-господарської діяльності підприємств / Видавництво «Центр учбової літератури». – 2007. – 112 с.
14. Попова О.Ю. Зміст об'єктів контролінгу ефективності господарської діяльності підприємств [Електронний ресурс] / О.Ю. Попова, О.С. Сафьянц // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2013. –

№ 4. – С. 228–235. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Mimi_2013_4_4.pdf

15. Рубанов М.М. Передумови застосування контролінгу в забезпеченні економічної безпеки підприємства / М.М. Рубанов // Економіка, менеджмент, підприємство, 2012. – №24 (II). – С.158–169.

16. Стефанюк І.Б. Контролінг: історичні аспекти становлення і розвитку / І.Б. Стефанюк // Фінансовий контроль. – 2004. – №6. – С. 56–72.

17. Сухарева Л.А., Петренко С.Н. Контроллінг – основа управління бізнесом. – К.: Ельга, Ника-центр, 2012. – 208 с.

18. Шкарпет С.М. Еволюція категорії “безпека” в науковому та економічному середовищі / С.М. Шкарпет // Формування ринкових відносин в Україні. – 2007. – №6 – С. 56–62.

19. Фридаг Х. Сбалансованная система показателей / Х.Фридаг. – М.: Финансы и статистика, 2007. – 160 с.

20. Хан Д. Планирование и контроль: концепция контроллинга / Д. Хан. Пер. с нем.; под ред. и с предисл. Турчака А.А., Головача Л.Г., Лукашевича М.Л. – М.: Финансы и статистика, 1997. – 800 с.

21. Черкез А.В. Проблематика впровадження контролінгу на вітчизняних підприємствах / А.В. Черкез // Экономика и управление. – №4. – 2013. – С.140–143.

*Kvach Ya.P., Doctor Degree in Economic Sciences, associate, professor,
director of Odessa Institute of Finance
of Ukraine State University of Finance and International Trade*

CONTROLLING AS THE FINANCIAL AND ECONOMIC SAFETY ELEMENT OF ENERGETIC COMPLEX ENTERPRISES

Abstract. *Financial and energy balance in the economic development is a pressing issue for all countries of the world. Architecture of the elements balance must join through increased emphasis on fuel and energy resources in order to improve energy security, application controlling business processes allows prospective use their own financial resources in their formation efficiency of investment attractiveness and competitiveness of enterprises.*

Introduction of of controlling the company and making effective use of it, taken on in all parts of the enterprise is enough actual issue.

Controlling provides the necessary information to the company's management for decision making by integrating the processes of collecting, processing, preparation, analysis and interpretation of the information; provides information to manage labor and financial resources; ensures the survival of companies in the strategic and analytical control is the main element of financial security.

The article investigates controlling the financial security of energy companies.

Keywords: *Controlling, fuel and energy complex, FEC enterprises, financial resources, energy security, financial security.*

References

1. Anankina E.A. Controlling as a management tool company: Textbooks. / E.A. Anankina, S.V. Danilochkin, N.G. Danilochkina; ed. N.G. Danilochkina. – М.: Unity, 2002. – 279 p.

2. Bezzub I. Energy – part of Ukraine's National Security / I. Bezzub // Economic activity: new targets and risks. Information-analytical bulletin on the basis of the available materials. Appendix to the magazine «Ukraine: events, facts and comments» № 3–4 (March - April). – К.: National Library of Ukraine named V.I Vernadsky, 2014. – P. 3–11.

3. Blanc I.O. Management of financial security company / I.O.Blanc. – К.: Elga, Nick Center, 2004. – 784 p.

4. Golovkova L.S Analysis of variance in the activity of the enterprises on the basis of the concept

- of controlling / L.S. Golovkova // Economy: problems of theory and practice. – Dnipropetrovsk. – DNU. – 2002. – Vol. 129. – P. 21–33.
5. Dayle A. The practice of controlling: Tr. from germ. / Ed. M.L. Kukashevych, E.N. Tyhononkova. – M.: Finance and Statistics, 2001. – 336p. – Ed. Deyhle A. Controiler – Praxis – Hanagement Service.
6. Degtyareva A.A. Controlling in the organization of production and business management / Ed. Novikov V.M. Odessa. Publisher TES. – 2000. – 112 p.
7. Robert S. Kaplan, David P. Norton Organization-oriented strategy: tr. from engl. – M. : ZAO «Olympus-Business», 2003. – 416 p.
8. Korinev V.L. Controlling system of marketing management in the enterprise /V.L. Korinev. – K.: A series of Economy and business, №3/72, 2013. – P.113–116.
9. Klymnyuk B. Evolution of controlling its place and role in the economy of the enterprise / Business Economics. – 2004. – №1. – P. 49.
10. Kvach Y.P. / Mechanisms of regulation of innovation and investment development of the fuel and energy complex: Monograph /Y.P. Kwach – UDUFMT. – Odessa «VMV», 2013. – 346 p.
11. Mayer E. Controlling as a system of thought and control. Trans. from germ. – M. : Finance and Statistics, 1993. – 76 p.
12. Niven P.R. The Balanced Scorecard system – step by step. Maximizing efficiency and consolidation of the results /P.R.Niven. – M. : Balance Business Books, 2004. – 328 p.
13. Pankov V.A., Eletski S.J., Mihaylenko N.M. Controlling and budgeting finance and business enterprise /Publisher «Center of educational literature». – 2007. – 112 p.
14. Popova O.U. Content Object efficiency of business enterprises [electronic resource] / O.U. Popova, A.S. Safyants // Marketing and management innovation. – 2013. – № 4. – P. 228–235. – Access: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Mimi_2013_4_24.pdf
15. Rubanov M.M. Background controlling application to ensure economic security / M.M. Rubanov. Business management company, №24 (II)/2012. – P. 158–169.
16. Stefanyuk I.B. Controlling: historical aspects of the formation and development /I.B. Stefanyuk //Financial control. – 2004. – №6. – P. 56–72.
17. Sukhareva L.A., Petrenko S.N. Controlling – the basis of business management. – K. : Elga, Nick Centre, 2012. – 208 p.
18. Shkarpet S.M. Evolution category «Security» in the scientific and economic environment /S.M. Shkarpet //Formation of Market Relations in Ukraine. – 2007. – №6. – P. 56–62.
19. Fridag H. The Balanced Scorecard system /H.Fridag. – M.: Finance and Statistics. – 2007. – 160 p.
20. Khan D. Planning and control: the concept of controlling /Khan D. trans. from germ.; ed. and from a preface. Turchak A.A., Golovach L.G., Lukashevich M.L. – M. : Finance and Statistics, 1997. – 800 p.
21. Cherkez A.V. Problems of controlling the introduction of domestic enterprises /A.V. Cherkez. – Economy and Management, №4. – 2013. – P.140–143.

*Квач Я.П., доктор экономических наук, доцент,
профессор кафедры финансов, денежного обращения и кредита,
директор Одесского института финансов
Украинского государственного университета
финансов и международной торговли*

КОНТРОЛЛИНГ КАК ЭЛЕМЕНТ ФИНАНСОВО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ ЭНЕРГЕТИЧЕСКОГО КОМПЛЕКСА

Аннотация. Финансово-энергетический баланс в развитии экономики является актуальной проблемой для всех без исключения стран мира. Архитектура элементов баланса должна

присоединяться через усиление акцента на собственных топливно-энергетических ресурсах для повышения уровня энергетической безопасности. Применение контроллинга бизнес-процессов предоставляет возможность перспективного использования собственных финансовых ресурсов в их эффективности формирования инвестиционной привлекательности и конкурентоспособности предприятий.

Внедрение контроллинга на предприятии и эффективное использование решений принятых с его помощью во всех подразделениях предприятия является весьма актуальной проблемой.

Контроллинг обеспечивает необходимой информацией руководство предприятия для принятия управленческих решений путем интеграции процессов сбора, обработки, подготовки, анализа и интерпретации информации; предоставляет информацию для управления трудовыми и финансовыми ресурсами; обеспечивает выживание предприятия на уровнях стратегического и аналитического управления и является основным элементом финансовой безопасности. Статья посвящена исследованию контроллинга на финансовую безопасность предприятий энергетики.

Ключевые слова: контроллинг, топливно-энергетический комплекс, предприятия ТЭК, финансовые ресурсы, энергетическая безопасность, финансовая безопасность.